

Liber

Hors maloz oim remedium est. Et ideo idē Seneca dicit. q. rudis est tyrann⁹ qui morte penam erigit: quia ipm a pena liberat quem punire se credit. Et ppter hoc etiā de mortuis dixit Joannes in Apocal. Amodo iā dicit spūs vt requiescat a laboribz suis. Hors est etiā eterne ac iō cunde vite ingressus ⁊ inchoatio. Et iō transitus sanctorz natale eoz ab ecclīa appellat. Vñ Līpānus. Qui nūc morimur ad immortalitē morte transgredimur. nec pōt eterna vita succedere nisi contigerit hinc exire. Hec ille. Nos ḡ gloriemur de morte qua proficiamus. Ad dñm deū nostz. dñm vnīuersoz. ⁊ ad gloriā sam eius genitricem reginā celoz. ⁊ generaliter ad societate cūiū supnoz. **De Agonia Ca. XIII.**

Deniqz si in agone nō p̄soleris ppter demonū tentaciones ⁊ impugnaciones: inuoca p̄ginē scāz Katherinā de q̄ canit ecclīa. Imminēte passiōe p̄go hec interserit: assequat iesu bone qd̄ a te petierit suo q̄sqz in agone memor mei fuerit. Et ecce ad ipaz facta est vox celit⁹ eā asserēs esse exauditam. Hanc igit in agone tuo inuoca. S; sup oīa reginā p̄ginem inuoca. de q̄ sic ait Bern. Ille sol⁹ o p̄go brā tuas laudes sileat q̄ fidelit inuoca, tam sensit vnqz in suis necessitatibz sibi defuisse. Et itez Si criminū imanitate turbaris: si conscie feditate p̄suis. si iudicij terrore p̄territ⁹. si baratro despationis absorptus: mariā cogita. mariā inuoca. nō recedat a corde non recedat ab ore. nā ipsam cogitans non erras ipsam rogans non desperas. Hec Bern.

Quartus decimus liber continet cō-

solationū r̄media ⁊ illa turbatiua q̄ opponunt bone ipi
us aie dispositioni seu p̄ditioni. Et hz capla q̄nqz.

- I** De consolatiōe sup actuali p̄tutum carētia.
II De difficili acquisitione virtutum anime

Decimusquartus

III

De stimulo carnis et idinatione et punitate et malis

III

De Iracundia

V

De tristitia super erronea conscientia

¶ De consolatione super actuali pretutū carētia

¶ Ca. I.

Drimo igitur considera virtutis propria: et cognosces non longe distare a te consolationē tibi necessariā super pretutum carētia. Admirū si, aut presto esset consolatio super auri carētia ad quod habendū via hominū patēs esset: et ad quod ipsum aurū quasi existēs suūpūus nūcūs hominem liberalit inuitaret. ita profecto et homini credēti se carere pretutibns presto seu propinqua est consolatio si attendat eius propria his similia quod de auro sunt supposita. De quibus dicit Seneca. Nulli preclusa ē virtus. omnibus preter, omnes inuitat, omnes admittit non eligat domū: non celsus, nudo homine pretera est. hec Seneca. Tu etiā homo quod queres pretutib te carere: vide quod bene possides. Aut enim amas pretutes aut non amas. Si quidē non amas. ad quod tūc de earum carētia tristitaris. Si vero pretutes amas: vel amas quod in te sunt vel in alijs. Si amas illas quod in te existūt. quō credis te pretutes non habere. Si autē pretutes quod in alijs sunt: nō convinceris te pretutes habere. Vnde Seneca. Scias eū multum pretutib abundare quod alienas amat.

¶ De difficili acquisitione pretutū aie

¶ Ca. II.

Porro libēs posses incommodū difficultatē acquirēdi pretutes tolerare pro maxio comodo psequēte in pretutū acquisitione et consuminatione. Ecce enim adeptus pretutibus scias quod per eas psequeris aie ornamentū et nitore: quod ut dicitur in De cretibus. pretutes sunt quasi picture ad aie ornamentū. quia illa aia a deo depingit quod habet pretutū gratiā remittentē. Item per pretutes consequis aie a vicij vulnerate medicamentum. Vnde Gregorius. Quid ē pretus nisi medicamentū. et quod vicium nisi vulnus: Item consequis a piculis munimentū. Vnde dominus volēs post passionē discipulos exponere periculis

¶

Libet

dicebat eis. Sedete in ciuitate quousq; induamini virtute et alto. Itē psequer; grāz hoīm. **Un Sen.** Adeo gratiosa est p̄tus vt insitū sit mal' pbare meliora. Item equanimitatē consequeris. **Un Aug.** Virtus est eq̄litas quedā vite vndiq; psonās rōni. Sed hec p̄dicatio est causal'. Nā eq̄litate h̄mōi p̄tus causat. Nampe f̄mz Senecā: aim reddū asp̄is blād̄isq; inuicū: neutri se fortune submittentē: quē nulla vis frangat. quē nō attollāt fortuita nec dep̄mant. Itē consequeris honorē z honestatē. Honest' em̄ vt d̄t **Isid.** d̄r aliq̄s eo q' nō aliquid h̄z turpitudinis. Et subdit. Nā qd est honestas nisi honor p̄petuus z q̄si honoris stat'. Itē cōsequeris generositatem. **Un Sen.** Quis est generosus ad p̄tutē a natura cōposit'. Itē psequeris optimā societate. vñ **Sen.** Dim societatū nulla p̄stantior: nulla firmior est: q̄ cū boni viri moribz siles familiaritate sunt coniuncti. Item consequer; regalē p̄tatem z bonā ment' institutionem. Sicut em̄ regnū bñ institutum est si recte in eo consulas z recte imperes z recte obediās. sic mens bñ instituta est cū rō recte consulit. volūtas recte impat: z vires subiecte volūtatē recte obediūt. Hāc aut bonā institutōm virt' in mēte facit. Ip̄a em̄ rōnem illuminat z voluntatem de seruitute viciōz ad imperiū sublimat. **Un Sen.** Vis honorē habere mag^m: imperiū dabo tibi. impa tibi.

¶ De stimulis carnis z indinatōe z p̄nitate in malum.
¶ Eterū de stimul' carnis z viciōz **¶** **Oa. III.**
¶ Indinatōe ad peccandū z p̄nitate i malū nō despetes. Facile em̄ isti defectus s̄t remediabiles tanq̄ nature nō ingēniti s̄ infixi. **Un Sen.** Nulla naturalia corpis z aī vicia ponunt. q̄cqd infixū z ingēnitiū est leuiter nō vincit. hec ille. Quasi dicat. Arte p̄nt leuif vicia vincit. s. arte bone p̄suetudis. Nepe regla iur' est: q' oīs res p̄ q̄sūq; cās nascit p̄ easdē dissoluit. Si p̄suetudine

adom ve
na viciū
q̄ virt' a
q̄ d̄cē ar
seu p̄re
phand
esse q̄
Sic g
supam
mū p̄
nolūt
Quip
vicia h
malū
est ep̄
Denu
poter
celestē
d̄ioz
re val
plūm
teriā
to ar
quē
z cor
vniū
ra sta
supio
q̄s n

R
a p̄

De amulquartus

vidium nascit et ergo non mirum si etiam consuetudine. scilicet contra-
ria viciu dissoluat seu vincat. consuetudine. scilicet recte opandū
quod virtus acquirit. Que ut dicit Augustinus. ars est recte viuēdis
quod quidē arte habita sit habet ars per reliquos viciōz si quod sunt
seu contra stimulu carnis et punitates in malū facile trium-
phandi. Hinc namque Socrates prout laudās dixit ipsam
esse quod res impossibiles ad possibilem redigeret facilitatem.
Sic ergo ut tactū est vicia et punitas in malū arte quod dā leuiter
supant. Sed esto quod non leuiter id fieret perfecto hominū pluri-
mū perfert. Tūc enim exercitiū circa materiā prout quod est di-
noscat circa bonū et difficile. coronā digne per alios meret.
Quippe punitas nature corrupte ad actus libidinosos si
vicia fuerit coronat per gines. Et pari pacto vltima punitas in
malū si vincat vltima portione aliquā addit ad coronā quā
et expectam. sed nec coronat nisi quod legitime certauerit.
Denique stimuli viciōz et punitas in malū sit materia ex qua
poteris tibi scalā facere per quā per christum a se tue dilectū ad
celestē patriam ad locū illū voluptatē et ineffabiliū gau-
diorū valeas ascendere. Fac ergo tibi scalā per quā illo ascende-
re valeas ex illa lignorū materia quorū in horto per se tue
plima forsitan succreuisse inuenies. Audi Augustinus. hanc ma-
teriā mirabilē tibi indicatē videlicet vicia tua et passiōes et quod
in arte quod dā scalā tibi optimā fabricat. Accipe de christi lo-
quēs ascensione ait. Post illū ergo quō possumus ascendam?
et corpe sequimur illū affectus parit. Ascendemus autem si
vniuersales nostras vicia et passiōes subdere sibi studeat ac sup-
ea stare assuescat. et ex ipsis sibi gradū construat quod possit ad
superiora per ascendere. eleuabunt nos si fuerit in fra nos. De vlti-
mīs nostris scalā nobis facimur si vicia calcamus. hec Augustinus.

De Fracundia

Ca. IIII.

Rursus noli perquiri de fracundia tua seu passiōe ire
quod tibi satis est perfructu rōne habende victorie. Accipe
se Paulus stimulum sibi datum non sensisset: non tam

Liber

gloriosam victoriā: q̄ non mediocrem gaudiū portiones
ad coronā ipsius addidit: habuisset. Sic etiā si iracūdia
seu ira q̄ tibi materia est spūalis exercitiū careres: nec vi-
ctoriā coronandā obtineres: **Uñ Anib.** Predax ē mo-
tum tpare cōsilio: nec minoris p̄tutis dicet cohibere ira
cūdiā: indignatōem cōpescere: q̄s oīno nō irasci. cū pel-
rūq̄ illud leui⁹: istud fortius estimef. **Uñ z Cassiodo.**
Melior est q̄ vinat irā q̄ q̄ capit ciuitatē. Deniq̄ scias
passionē ire etiā in plurib⁹ casib⁹ esse necessariā. p̄sertim
si a p̄ueniente rōne imperef. **Uñ Chryf.** Si ira nō fue-
rit nec doctrina p̄ficiat: nec iudicia stant: nec crimina com-
pescunt. Itaq̄ q̄ cū cā nō irascit peccat. Patiētia em̄ ir-
rationabilis vicia semiat: negligentia nutrit: z nō solum
malos h̄ etiā bonos ad malū inuitat. Qui cū causa iras-
citur: non fratri irascit h̄ vicio: hec **Chryf.** Scias etiā q̄
sicut d̄t **Tho.** Aq̄neñ. de p̄fectōe aliquaz p̄tutū est ira si-
cut fortitudinis. vt d̄t in **Ethicis.** Qui etiam d̄t q̄ ira
q̄nq̄s d̄t volūtas vindicādi aliq̄d maleficiū. z ira nō est
est passio pp̄rie loq̄ndo: nec ē in irascibili h̄ in voluntate.
z sic ira est in deo z in beat⁹. z fuit in ch̄o. Alio⁹ d̄t p̄pe
ira passio q̄dam vis irascibil⁹: q̄ cōtingit ex h̄ q̄ appetit⁹
sensibilis tēdit ad defensionē alicui⁹ q̄d app̄hendit con-
trariū voluto z desiderato. z siquidē sit ex ordine ratiois
insurgēs vel ordinata rōne: sic d̄t ira p̄ zelū. z sic fuit in
ch̄o. hec **Tho.** Qui rursuz d̄t. q̄ ira fm̄ q̄ est passio nō
opponit māsuetudini h̄ est materia ei⁹ circa quā: q̄ etiā
mitis irascit q̄n optet. Sz z **Phs** in **Ethicis** d̄t nō iras-
ci in quib⁹ optet insipientis est.

Ca. V.

De tristitia sup̄ erronea conscientia
Peterea circa passionē conscie scias dupl̄ p̄sciam
ec̄ erroneā. P̄io q̄ nimis lata. Sc̄do q̄ nimis ar-
ta. Utroq̄ ei mō a medio p̄tut⁹ deuiaf z i via mo-
rum erraf. P̄io mō h̄nt erroneā p̄sciam hoies mūdant

peccato:
p̄tutōe
m̄ t̄tutū
lan⁹ q̄s
arte sua
quāh̄nt
spūales
siles fin
aliquis
rere: q̄l
autē q̄
interior
q̄ est nū
curat: h̄
mis an
recurrat
vino re
d̄t alge
ad faci
in plu
aceti
des.
confe
h̄nt
forte
certū
bonā
rent: /
teris
do h̄
da: /
d̄is
p̄o

De cōmū quartus

et peccatores. qui viā moy faciunt sibi latam q̄ ducit ad
pditionē. Et hi siles sunt cū dā senī q̄ trāsire volēs lig/
nū trāuersalit sup ripā positū: fecit ipm berillo mediāte
lati⁹ q̄ eēt apparere. quicq̄ pedē suū ad pte illam posuit
arte sua apposuit: et sic in aquā cecidit. Scdo mō psciaz
quā hnt erroneā illi freqnt q̄ d nouo ad deū sunt puerfi
spūales viri. vlt q̄ amq̄ hoies deuoti et cū h timorati qui
siles sunt illi q̄ p pontē satis latuz hnt ire: quē tū magus
aliquis stricū eis ad silitudīnē fili vlt calami facit appa/
rere. q̄lis mag⁹ est diabol⁹ q̄ h morālī solet facere. Hi
autē qz timorati sunt verent sicut Job oīa opa sua siue
interiora siue exteriora. De pscia q̄ pmo mō erronea eo
q̄ est nimis lata: q̄ quidē p̄trōe cōfessione et satisfactōe
curat: hoc in loco nō tractabit: s̄ tū mō de scda q̄ est ni/
mis arta: q̄ si forsitan te p̄urbat ad p̄solatiōes sequētes
recurras. Deniqz circa erroneā et nimis artā cōsciaz p
vno remedio est sciendū. q̄ in dubijs vīta bonoz viroz
dz alijs esse viuēdi reglā et exēp. Est igit respiciendum
ad facta bonoz viroz et discretoz. et si plures tales vlt vt
in pluribz casu tali eis accurrēte sic vlt sic se h̄re inuenires
ac estimatōe tua iudicares: tūc et tu silt agere nō formi/
des. Sz dices forte in p̄riū: q̄ tales viri etsi bonā hēant
cōsciam: non tū sciam circa illā materiā. vel econuerso
hntes sciam non tū hnt cōsciam. vlt si haberēt vtrūqz
forte sic nō facerēt. Ad h tibi r̄n deo. q̄ qn nō est om̄ino
certū: p̄babile tū est et modicū dubiū qn silt sciam hnt et
bonā cōsciam. et qn ita se haberēt si casus tales occurre
rent. tunc p̄ excusatiōe tua noueris esse satis si similit̄ fe/
ceris. Attende etiā q̄ quidā canon dī. non solū in iuran
do s̄ in om̄i qd agit̄ hec est moderatio solliciti⁹ obseruā
da. Si in talē forte lapsum versuti hosti⁹ inciderim⁹ insi
dijs ex quo sine pcti contagio surgere nō possum⁹. illum
potius euitādi aditū petam⁹ q̄ min⁹ periculi nos per/
25 3

Libet

pelluros esse cernimus. **Uñ** z **Greg.** Ad destruendas
 behemoth versutias subtiliter fiat vt cū mēs inf̄ mino-
 ra z maxima pctā pstringat: si oīno null⁹ sine pctō adit⁹
 parz. minora sp̄ eligant. qz z q̄ muroz ambitu vndiqz ne
 fugiat claudis̄ ibi se in fugā p̄cipitat vbi breuior murus
 ingerit. **Uñ** cū in dubijs pstringimur: vtiliter minimis
 subdimur ne in magnis sine venia peccem⁹. Itaqz ple-
 riqz neruoz behemoth istū pplexitas soluit dū ad p̄u-
 tes maximas p̄ comissa minora transiit. hec **Greg.** **Uñ**
 z **Raymūdus** in summa sua infert: q̄ veritate inspecta
 nihil est pplexitas. Nec pōt aliqz esse pplex⁹ inter duo
 mala nēcitate astrict⁹ ad aliqz malū ppetrandū. hec ille
 Quo dicēte q̄ nō pōt esse aliqz nēcitate astrict⁹ ad aliqz
 malū ppetrandū. Et ei⁹ glosator: nisi ppter erroze cōsāe
 aut ppter malā volūtatē quā nō vult deponere. Hec autē
 videre poterz ex dict⁹ **Thome Aquen.** Simplr inquit
 null⁹ est pplex⁹ absolute loq̄ndo. h̄ quodā posito nō est
 incōueniēs illo stāte aliqz pplexū fore: sic intentōe ma-
 la stāte: siue fiat act⁹ q̄ est in precepto: siue nō fiat: pctm̄
 inaurit. Sitr etiā stāte cōsciā erronea q̄qd fiat pctm̄
 nō vitat. Sz pōt hō prauā p̄sciā z erroneā sic z intentio-
 nem prauā deponere: z t̄do simplr non est pplex⁹. Hec
Tho. Cū itaqz illd qd̄ admittit ne gūis comittat qnqz
 nō vocat pctm̄. h̄ intellige vel respectu pcti maioris: vel
 fm̄ estimatōem alicui⁹. Quis em̄ fm̄ se acceptū sit pec-
 catū: in casu tñ ptra euentū peiorē siue maioris pcti: non
 solū pmittit. h̄ et licite p̄t fieri. q̄ tñ circa ipm̄ p̄sciā erro-
 nea z intentiōe mala deposita p̄citer definit esse pctm̄.
 Nō em̄ piurat q̄ nō seruat iuramentū q̄ se iurauit facere
 homicidiū. Nota etiā q̄ in timore p̄sciē multis modis
 ptingit errare. Primo ex ignorātia qñ d̄s nescit qd̄ elis-
 gendū vel dedinandū sit. Secdo ex negligētia. vt qñ d̄s
 negligit cōsciā discurrere. vel si nescit se expedire neqz

plurab
 muliat
 velit cre
 sequens
 munes d
 inclin
 facit ea
 mitate
 tionis.
 peccata
 re. Et
 credit. E
 re vbi c
 sione co
 omi be
 soluere
 quasi n
 ato seu
 z amor
 tate h̄
 mor do
 re p̄ci
 bitati
 vel al
 tate d
 gētiol
 lari q̄
 firmi
 curati
 Qu
 lation
 q̄d

Decimusquintus

gligit ab alijs querere. Tercio ex supbia. vt qñ quis nō humiliat intellectu suū. vt. s. sapientioribz z melioribz se velit credere. Quarto ex singularitate. qua quis sensum sequens propriū nō cōformat se alijs: nec sequitur vias cōmunes doctorū. Quinto ex affectu inordinato: qui sepe inclināt consciām ad id qđ homo vult vel appetit. et sic facit eam a sua rectitudine deuiare. Sexto ex pusillanimitate qua quis timet non timēda sūm rectū iudiciū rationis. Septimo ex pplexitate qua qđ se credit inf duo peccata positū esse quoz alterum impossibile sit dedinare. Octauo ex humilitate q̄ error ex cordis puritate procedit. Vñ Greg. Bonaz mentiū est ibi culpā pgnosce re vbi culpa nō est. D3 g̃ p̄fessor vel cōsiliari⁹ ppter passionē conscie erronee patiens esse z infirmātī cōpati: z cū omī benignitate cōsulare ac ligamina ei⁹ cum discretiōe soluere. Conscia em̄ erronea etiā multū laudis hz. Nā quasi nihil est in ea de malo culpe. s. solū error in intellectu seu apprehēsiua p̄tute: z multū de p̄fectiōe. scz timor z amor dei. Vñ nō sunt deridēdi talē habētes infirmitatē s. magis laudādi: vtpote qđ adeo vrgēt charitas z timor dei filiat: q̄ p toto mūdo nollēt deū scāter offendere pctō mortali. licz timor vehemēs deū offendēdi z dubitatio de agēdis nōnullos h̄mōi intm p̄turbet q̄ leprā vel aliū morbū quissimū eligerēt vt a tali essent infirmitate supportati: qm̄ ob h̄ multū est cōpatiendū. suntqz gr̄iose z benigne p̄tractādi. Quos nimirū z h̄ p̄t consolationē q̄ sua infirmitas est curabil. q̄ qz magni viri hac infirmitate scrupulose conscie vñ sunt laborasse. q̄ tandem curati fuerunt deo coopante.

Quintusdecimus liber cōtinet cōsolationū remedia oportūa z turbatiua q̄ opponūt sp̄ali sp̄i aīe securitati z tranquillitati. Et hz capla decē.